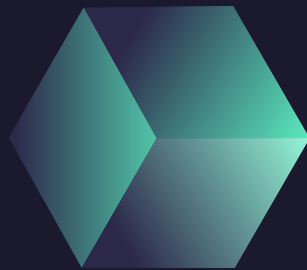

Reflexivní modernizace

PBB011 / PGB005

Mgr. Ondřej Klíma

klima@fss.muni.cz

Dneska projdeme

Ulrich Beck

Reflexivní modernita a riziková
společnost

Giddens a Důsledky modernity

Kulturní sociologie

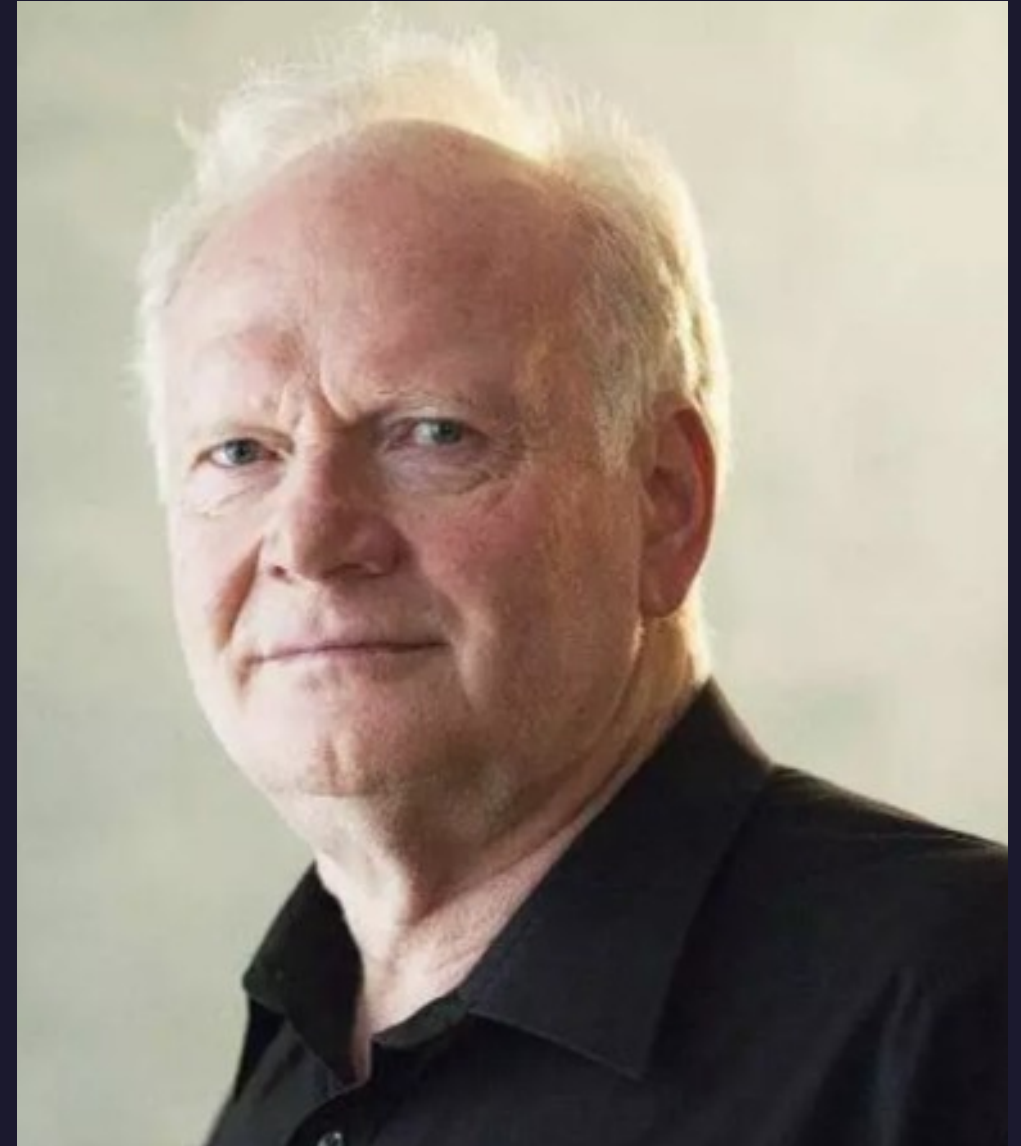
Interpretace rizik

Ulrich Beck

reflexivní modernista
1944 - 2015

- Napsal *Rizikovou společnost* (1986) kde ukazuje jak má společnost systematický způsob řešení nebezpečí a nejistot vyvolané modernizací
- Spolu s Anthony Giddensem a Scottem Lashem zahájili hnutí proti postmodernímu paradigmatu a nazvali ho *Reflexive Modernization* kde argumentují, že v modernitě přechází epochy skrze modernizační procesy a ne skrze revoluční (politické)
- Jeho hlavním tématem byla globalizace a její důsledky – individualizace a sociální nerovnosti

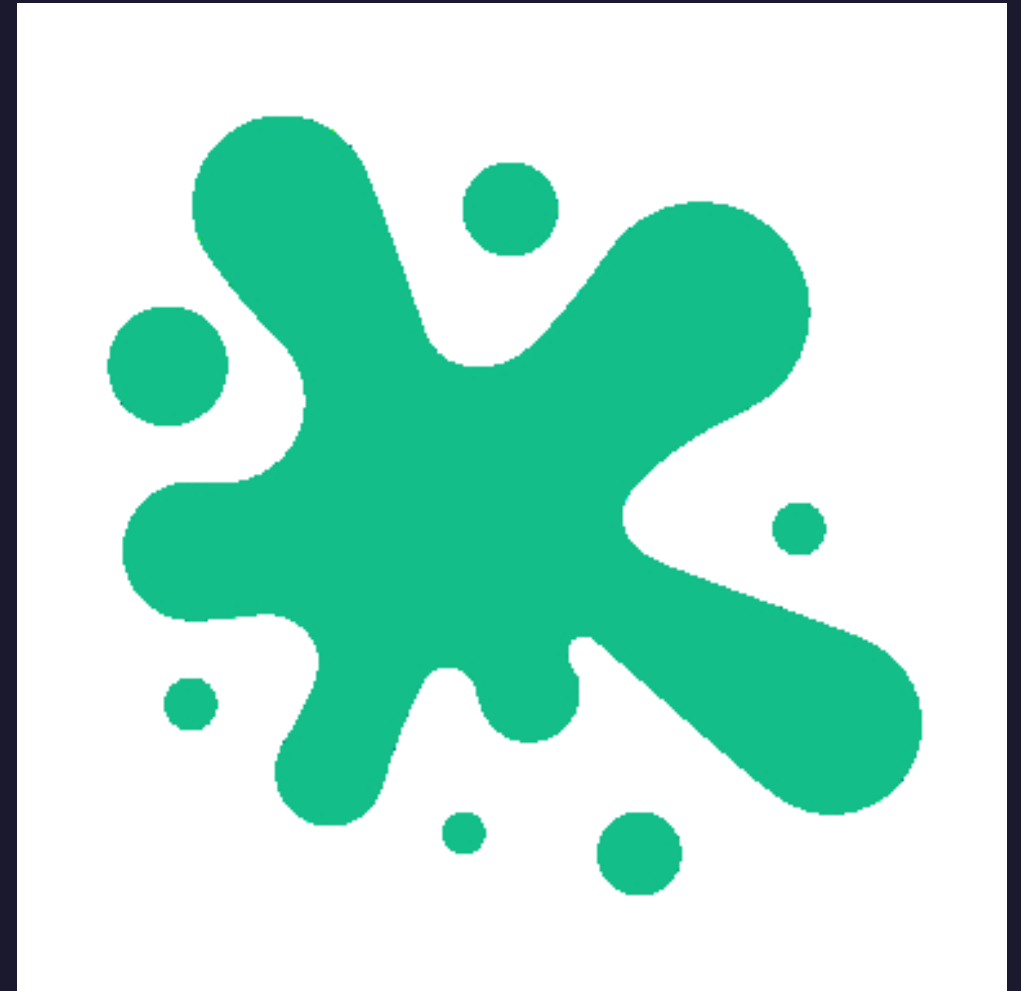

Reflexivní modernita – riziková společnost

- Samotná modernita se stala předmětem modernizace
- Moderní formy (způsobu) života se neustále proměňují a současná společnost je definovaná sociálním dopadem rizika
- Riziková společnost jako katastrofy, které jsou nedílnou součástí moderní společnosti (tu knihu vydal těsně po havárii Černobylu) – nové a nové technologie tyto rizika vytváří a úkolem státu je se vypořádat se sociálními dopady rizika
- I když Beck dává důraz na rizika fyzická a přírodní, tak zdůrazňuje že rizika přichází primárně od člověka – skrze vědu a techniku
- Rizika je třeba kontrolovat v moderní (rizikové) společnosti – už se nehoníme za ideálním stavem ale snažíme se zabránit nejhoršímu (jako třeba první narativy klimatické krize)

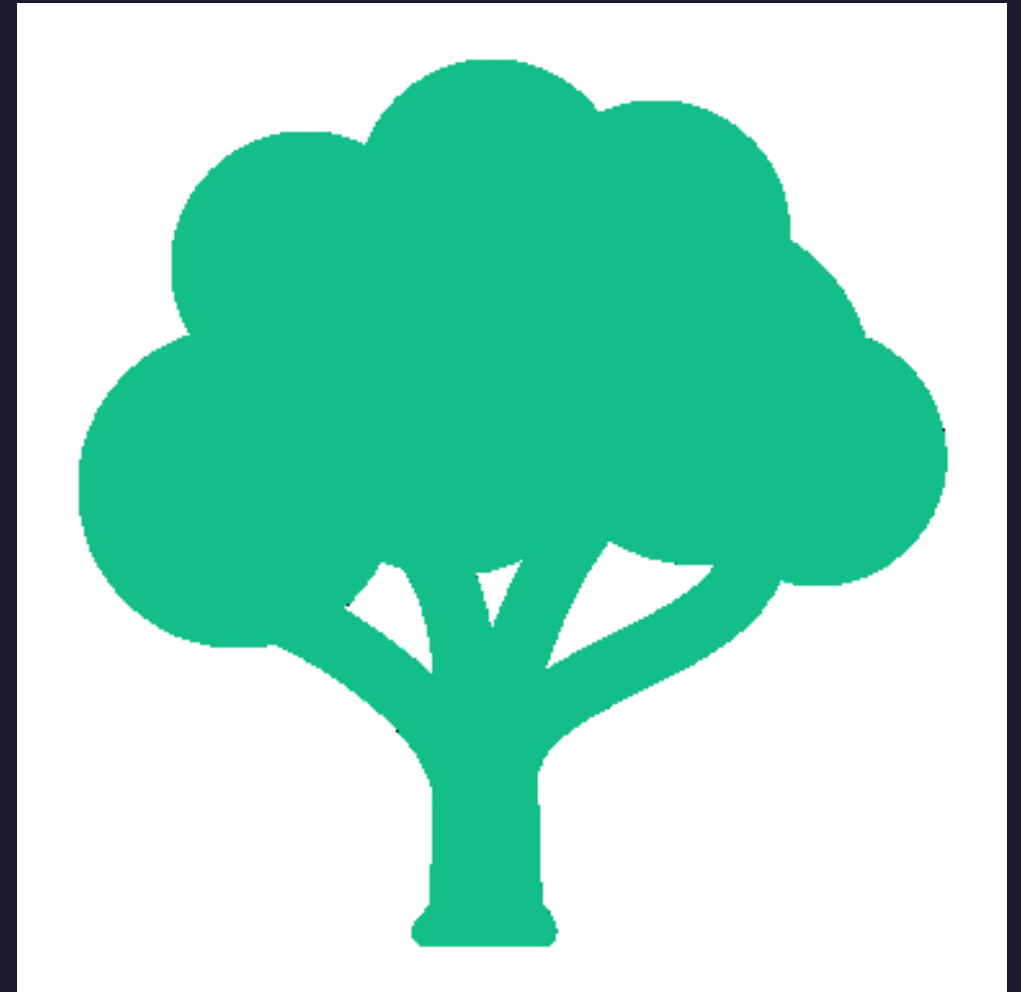
Problémy rizika

- Abstraktnost – není bezprostředně viditelné (radioaktivita, skleníkové plyny, mikroby atd.)
- Odosobnělost – izolování od konkrétních aktérů a je obtížné někoho vinit
- Globálnost – nejsou národně specifické a tedy pravomoce o jejich řešení je problematická
- Nevypočitatelné vedlejší účinky – situace permanentní krize (riziko je neustálé)

Řešení rizik

- Riziková společnost podporuje nové formy politiky – skrze reflexivitu rizik a uvědomění, že na moderní problémy nejsou jisté (100%) odpovědi
- Zhroucení legitimacy odbornosti – každý člověk je potencionální expert, důkazní břemeno není už jen vědecké
- Riziková společnost = diskurzivní společnost – pravda a i fakta jsou diskutovatelná a ne daná (jako v industriální modernitě)
- Věda se stává diskurzivní bojiště na které jsou aplikované vědecké i „nevědecké“ poznatky

Individualizace (+ Giddens)

Riziková společnost
osvobodila jedince od tradice
– společnost se utváří ze
zdola (subpolitika)

Institucionální
řády modernity

Kapitalismus
Industrialismus
Sociální kontrola
informací
Vojenská moc

Časoprostorová vzdálenost –
vyvazující a spojující
mechanismy modernity

Důvěra a jedinec

- Důvěra je jeden ze způsobů vyrovnávání se s odosobněnými a abstraktními systémy modernity
- „Já“ se podle Giddense utváří více a více ze sebepozorování a sebekontroly – (sebe)reflexivně a tímto si postupně přivlastňuje expertní vědění
- Expertní vědění je otevřené komukoliv kdo má čas/peníze si ho přisvojit – proniká více mezi laickou společností, kde je ale přizpůsobeno masovému chápání a podrobenu testům důvěry
- Lidé nabírají pocit že mohou utvářet vlastní životní projekt

MODERNITY

Jeffrey Charles Alexander

kulturní sociolog

1947 – žije!

- vytvořil koncept „civilní sféry“ = sféra demokratického života, kde se lidé snaží dosáhnout solidarity a rovnosti.
- zkoumá, jak se v této sféře projevují a řeší sociální problémy a konflikty (teorie societalizace)
- kulturní pragmatista – „strong program“ = zaměřuje se na roli kultury a její vliv na sociální život a instituce. Navrhuje, že kultura není jen reflexí sociálních struktur, ale má svou vlastní autonomii a může formovat sociální akci.

Societalizace

T1 - Stálý stav: Toto je počáteční fáze, kdy jsou společenské problémy přítomny, ale nejsou veřejně rozpoznány ani řešeny.

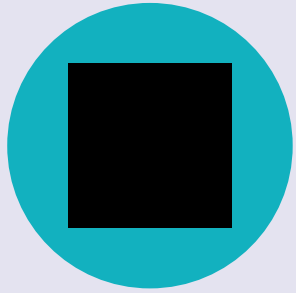
T2 - Přepnutí kódu: V této fázi získávají společenské problémy veřejnou pozornost a začínají být vnímány jako otázky ovlivňující celou společnost, nikoli jen jednotlivé instituce.

T3 - Regulační zásah: Tento stav zahrnuje materiální a právní zásahy, kdy se společenské problémy řeší prostřednictvím formálních kanálů, jako jsou zákony a politiky.

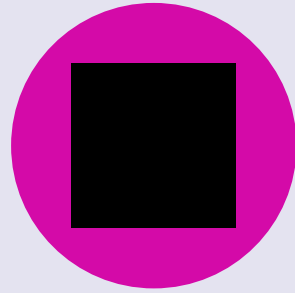
T4 - Odpověď/odpor: Tato fáze je charakterizována odporem nebo reakcí těch, kteří jsou ovlivněni změnami nebo reformami zavedenými v T3.

T5 - Návrat do stálého stavu: Poslední fáze je návrat do stálého stavu, což může být nová rovnováha, která zahrnuje změny a řešení z předchozích fází.

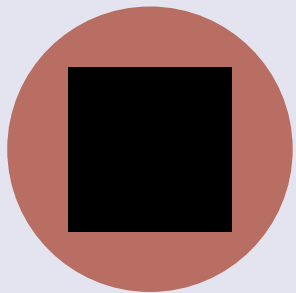

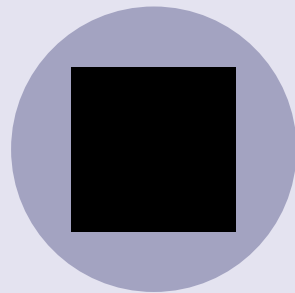
MIGRACE

KLIMATICKÁ
KRIZE

COVID-19

VÁLKA

Interpretace
rizik a
populismus

O čem jsme mluvili

Ulrich Beck

Reflexivní
modernita a
riziková
společnost

Giddens a
Důsledky
modernity

Kulturní
sociologie

Interpretace rizik

